A°. 1835. N°. 30.

SURINAAMSCHE Courant. LETTERKUNDIG Dagblad.

Dingsdag den 14den April.

PARAMARIBO.

PUBLICATIE.

IN NAAM DES KONINGS.

DE GOUVERNEUR GENERAAL DER NEDERLANDSCHE WEST-INDISCHE BEZITTINGEN.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, SALUT! doet te weten:

In overweging genomen hebbende de noodzakelijkheid, om aan artikel 7 en 17 van de bij Onze resolutie van heden N°. 381, geapprobeerde Reglementaire bepalingen van het Armbestuur der Nederlandsche Israëlitische Gemeente te *Suriname*, de noodige publiciteit te geven.

ZOO IS HET, dat Wij den Kolonialen Raad gehoord.

Hebben goedgevonden en verstaan, zoo als Wij goedvinden en verstaan bij deze.

ARTIKEL 1.

Het *zevende* en *zeventiende* artikel van de Reglementaire Bepalingen van het Armbestuur der Nederlandsche Israëlitische Gemeente te *Suriname*, door eene wettelijke afkondiging algemeen bekend te maken; zijnde deze artikelen van den navolgenden inhoud:

» ART. 7.]

» Iemand tot Lid van het Armbestuur » gekozen zijnde, zal binnen *acht* dagen, » na dat hem daarvan schriftelijk zal zijn » kennis gegeven, aan het Kerkbestuur » moeten melden, of hij in deze benoeming » al dan niet berust, zullende in het laatste » geval ten behoeve van de kas van het » Armbestuur, bij wijze van uitkoop (waar- » van echter de Onderlingen bevrijd zijn) » moeten betalen eene som van *Een Honderd Gulden* (*f* 100), ten zij de alzoo be- » noemde wettige redenen van verschooning » mogt hebben, die door hem als dan » schriftelijk zullen worden opgegeven, en » die vervolgens door het Kerkbestuur, » ten fine van consideratien, in handen » van het Armbestuur zullen worden ge- » steld, waarna bij de algemeene vergade- » ring van het Kerkbestuur zal worden be- » slist, of de opgegevene redenen van ver- » schooning al dan niet aannemelijk zijn."

» Iemand den hiervoren vermelden uit- » koop betaald hebbende, zal, niet eerder » dan *vier* jaren daarna, wederom tot Lid » van het Armbestuur kunnen worden her- » kozen."

» ART. 17.

» Niemand (*geen der Leden van het Armbestuur*) zal zich aan het bijwonen der » vergaderingen mogen onttrekken, ten zij » om wettige redenen, waarvan hij ver- » pligt zal zijn, vóór het aangaan der ver- » gadering aan den Voorzitter kennis te » geven, op verbeurte van *Drie Gulden*, » ten behoeve van de armen."

En opdat niemand hiervan eenige onwetendheid voorwende, zal deze op de gebruikelijke wijze worden gepubliceerd en in het Gouvernements-blad geinsereerd.

Aldus gearresteerd alhier aan *Paramaribo*, den 9den April Achttien Honderd Vijf en Dertig, het twee en twintigste jaar van Zijner Majesteits regering.

E. L. VAN HEECKEREN.

Ter Ordonnantie van Zijne Excellentie,

De Gouvernements Secretaris,

G. A. VAN DER MEE.

Gepubliceerd aan *Paramaribo*, den 10den April daaraanvolgende.

De Gouvernements Secretaris,
G. A. VAN DER MEE.

Administrative Policie.

De Adsistent ten burele van den Procureur Generaal der kolonie *Suriname*, meer bijzonder voor de Administrative Policie, als daartoe behoorlijk geautoriseerd, brengt ter kennisse van elk en een iegelijk, wien zulks aangaat, dat overeenkomstig de bepalingen voor de Plaatselijke en Landelijke Policie, vervat in de Publicatie van 19/28 November 1828, (Gouvernementsblad van dat jaar sub n°. 17) met de *GENERALE SCHOUWING* over de Keukens en Stookplaatsen enz. zal worden aangevangen op Woensdag den 22sten dezer, en dat, voor zoo verre aan de wettelijke bepalingen bij deze schouwing niet mogt zijn voldaan, tegen de nalatigen zal worden geageerd, als zal bevonden worden te behooren.

Paramaribo den 11 April 1835.

De Adsistent voornoemd,
J. BROMET.

De Maatschappij Tot Nut van 't Algemeen, en haar Stichter.

Gaven wij in ons No. 28 eene beknopte geschiedenis der achtingswaardige Maatschappij: *Tot Nut van 't Algemeen*, zoo achten het wij ook thans dienstig een kort overzigt te geven van haar doel, hare wijze van bestaan, en hare werkzaamheden, te laten volgen.

Haar doel is; bestendig werkzaam te zijn aan de bevordering van deugd en goede zeden, voornamelijk bij de huisgezinnen der minvermogende volksklasse. Maar vooral, en meer in het algemeen, bepaalt zich hare zorg tot eene verstandelijke en zedelijke opvoeding der jeugd, ten einde even zeer gelukkige en vergenoegde menschen, als werkzame burgers en gehoorzame ingezetenen te vormen. Eene van de hoofdbepalingen der Maatschappij is, zich zorgvuldig te onthouden van het behandelen van alle verschillende, hetzij staatkundige begrippen; terwijl eene tweede, niet minder heilrijke bepaling voorschrijft, dat hare schriften moeten onderscheiden zijn van die van geleerde Maatschappijen, aan welke zij de beoefening der wetenschappen, op eenen toon, geheel overlaat, leggende zij zich, van haren kant, er voornamelijk op toe, om hare onderrigten, zooveel mogelijk, in eenen gezelligen toon en zinnelijke voordragt mede te deelen.

Het aantal harer leden is in afzonderlijke, *Departementen* genaamd, verdeeld; het getal dezer Departementen bedraagt thans 186, te zamen uitmakende 11,326 leden, over al de deelen van Nederland verspreid.

De Maatschappij vindt de middelen ter bestrijding der onkosten van hetgeen zij in het licht geeft, zoowel als die, welke haar huishoudelijk bestaan veroorzaken, uit de geringe toelage van deze hare leden; waarvan zij te Amsterdam jaarlijks niet meer dan *f* 5,25 mag vorderen, terwijl aan Donateurs en Donatrices hunne toelage vrijgelaten wordt, mits die niet beneden gemelde som zij.

Eenmaal des jaars, in de tweede week van Augustus, vergaderen de afgevaardigden der Departementen te Amsterdam, welke vergadering altijd door eene plegtige redevoering des Voorzitters geopend wordt.

De voorwerpen der bemoeijingen van de Maatschappij tot *Nut van 't Algemeen* zijn, zoo als wij straks aanmerkten, de huisgezinnen der minvermogende volksklasse, en het opkomende geslacht in het algemeen. Voor de eersten werkt zij door jaarlijks zoodanige geschriften uit te geven, als, in den daartoe geschikten toon en stijl gesteld, de lezers, op eene even aangename als nuttige wijze onderrigten ten aanzien hunner verpligtingen aan God, de overheid, zich zelven en hun huisgezin; terwijl men hen tevens tracht te beveiligen tegen de nadeelen, uit vooroordeel en bijgeloof voortvloeijende, door hun eene juiste kennis te verschaffen van die verschijnselen der Natuur, welke het meest worden waargenomen. Voorts worden hun de voornaamste voorwerpen uit de natuurlijke geschiedenis, met het nut daaruit te trekken, verklaard, en eindelijk tracht men hun zoodanige nuttige kunsten en wetenschappen bevattelijk te maken als eenen onmiddelijken invloed hebben op hun dagelijksch bedrijf; alle welke stukken men zorgt, dat voor zeer geringe prijzen, in kleine stukjes, te bekomen zijn, en waarvan elk der leden eenen afdruk om *niet* ontvangt. Hierbij komt nog de *Almanak*, dien zich de Maatschappij sedert den jare 1800 heeft aangetrokken. Verontwaardigd door het laffe, smakelooze, bijgeloovige, maar vooral dikwerf zedelooze, waarmede dit volksboekje opgevuld was heeft zij met den uitgever daarvan eene overeenkomst gesloten, ten einde er niets in het Mengelwerk van den Almanak geplaatst worde, dan hetgeen door haar vervaardigd is.

Voor het tweede voorwerp harer bemoeijingen, namelijk het opkomende geslacht, heeft zij eene geheele reeks van schoolboeken doen vervaardigen, welke, trapswijze opklimmenden en voor de onderscheidene toenemende vorderingen der kinderen geschikt, op eene gemakkelijke en bevatbare wijze, hen, niet alleen de noodzakelijkste kundigheden doen verkrijgen; maar tevens, bij elk ontluikend vermogen, die pligten in hunne jeugdige zielen drukken, welke zij eenmaal als menschen en burgers zullen te vervullen hebben. Daar intusschen al deze maatregelen vruchteloos zouden zijn geweest, zoo niet de onderwijzers tevens een juist begrip van dezelve bezaten, heeft zij zich onledig gehouden met het vervaardigen van zoodanige handleidingen voor schoolhouders, en andere te hunner dienste ingerigte werken, als tot bereiking van dit oogmerk konden strekken. Zij mag zich dan ook met het volste regt beroemen, de eerste te zijn geweest, en het voorbeeld te hebben gegeven tot die verbetering van het lagere onderwijs, welke Nederland in dit opzigt met het meest beschaafde volk van Europa doet wedijveren, zoo al niet den prijs der overwinning geeft.

De wijze, waarop de Maatschappij zich al hare geschriften, zoowel voor bejaarden als voor de jeugd, aanschaft, is tweederlei: zij verkrijgt dezelve bij uitloving van hare gouden of dubbeld gouden medaille (soms naar gelang van het gewigt des onderwerps met eene somma gelds verhoogd), als prijsverhandeling, of zij laat dezelve, voor hare kosten, of onder het opzigt van haar hoofdbestuur, door bekwame schrijvers vervaardigen.

Vooral dient hier ook melding gemaakt te worden van eene andere, niet minder edele bemoeijing der Maatschappij, die namelijk, dat zij jaarlijks in hare algemeene vergadering, daden van uitstekende menschenliefde en edelmoedigheid in het openbaar bekroont, door onderscheidene eereblijken, en de vermelding daarvan in hare geschriften.

Geen wonderen, dat de menschlievende pogingen der Maatschappij: *Tot Nut van 't Algemeen* eenen grooten invloed op de zedelijke beschaving hebben gehad en aanhoudend hebben zullen. Op vele plaatsen in het moederland is, onder de volwassenen, de leeslust reeds merkelijk toegenomen, en de smaak voor het goede en schoone aangewakkerd. Dit getuigt het geregtige gebruik der Leesbibliotheken, aldaar ginds en elders, tot nut van den minvermogende opgerigt; dit getuigt het verbazend groot vertier van de werkjes, door de Maatschappij in het licht gegeven. Vele der smakelooze en zedebedervende vertellingen, voor-

been zoo zeer gezocht, zijn in de meeste huisgezinnen naauwelijks meer bij name bekend, en de beschouwing der Almagt, Wijsheid en Goedheid des Scheppers, in deszelfs werken zoo luisterrijk ten toon gespreid, die der heilrijke gevolgen van de godsdienst, en de treffende schetsen van deugden en ondeugden, zijn thans op de hoeven van menigen landbewoner, en in de schamele hutten der behoeftigen, eene aangename en nuttige uitspanning geworden.

Het Gebied der vooroordeelen zijn reeds gevoelige slagen toegebragt, en menig eenvoudig landman is overtuigd geworden, dat eene eerbiedige berusting in, en een volkomen betrouwen op de Goddelijke Voorzienigheid, het schoonste kenmerk is van den zedelijk beschaafden Man.

Meer gezuiverde denkbeelden van de natuur hebben vele van derzelver verschijnselen, voorheen zoo gevreesd, als zegeningen van eenen liefderijken Vader leeren kennen. Het onwaardeerbare geschenk des hemels, dat heilzame behoedmiddel tegen een der geduchtste onheilen, betwelk zoo vele duizenden van teedere spruitjes en jeugdige scheuten uit de liefdearmen hunner treurende onderen wegrukte, of hun de kenteekenen van deszelfs woede op het gelaat prentte, dit edele geschenk wordt thans door schier niemand miskend, door duizenden gezegend.

Met regt intusschen zoude men kunnen vragen: of niet de geest der tijden tot dit alles veel hebbe toegebragt? Zulks ontkennend te beantwoorden, zoude voorzeker der waarheid onteerende zijn. Maar de opgegevene verschijnselen zijn daar; het was het doel dezer Maatschappij, dezelve te helpen bevorderen; en wie zouden durven ontkennen, dat ook deze geest der tijden zeer veel aan haar is verschuldigd? wie zoude haar kunnen betwisten, dat hare pogingen, in de hand der goede Voorzienigheid, veel, zeer veel hebben toegebragt tot deze heilrijke uitbreiding van zedelijke beschaving?

Minder dubbelzinnig en meer sprekende, echter, is haar invloed geweest op de vorming van het opkomende geslacht. Immers zij was het, die na de eerste grondslagen tot een verbeterd onderwijs te hebben gelegd, aan den opbouw van dit heerlijke gesticht onvermoeid werkzaam bleef. Aan haar bleef de eer voorbehouden, om niet slechts door hare oordeelkundige geschriften, een meer algemeen licht over de noodzakelijkheid van eene verbetering in de opvoeding en het onderwijs te verspreiden, maar ook, en hetgeen meer zegt, om door eene dadelijke beoefening onbetwistbaar te staven, dat de vorming van het hart, en de beschaving van het verstand, de eenige middelen zijn om het geluk van eenen staat te vestigen. Het was derhalve geen wonder, dat de hooge Landregering spoedig hare pogingen met hare goedkeuring vereerde, en hetgeen de maatschappij poogde, op hoog gezag gebood.

Om met meer duidelijke trekken den invloed te ontwaren, dien de pogingen der Maatschappij, hetzij meer regtstreeks, hetzij meer zijdelings, op het onderwijs reeds hebben gehad, beschouwe men slechts hem, dien de gewigtige taak is opgelegd, om het opkomend geslacht te vormen, om hetzelve tot nuttige leden der burgerlijke Maatschappij op te leiden, om hetzelve te leeren dat zonder deugd geen geluk bestaat en dat het geluk onafscheidelijk is van de deugd. Men zal in hem niet meer den verwaanden, onkundigen norschen tuchtmeester, maar den verlichten enedeldenkenden man, den liefderijken kindervriend ontwaren; zijne taak is voor hem niet meer een last, dien hij te torschen heeft, zijn beroep is voor hem eene aangenaam afwisselende bezigheid geworden en de liefde zijner kwekelingen is voor hem een zalig genoegen, hetwelk de onderwijzer, eerstijds, schaars mogt smaken.

In de scholen zelven zoekt het oog des bezoekers te vergeefs die geduchte straf tuigen, door welke de leerling tot leerzaamheid, tot vlijt werd gedwongen; zij zijn voor altijd verbannen, die werktuigen tot slaafsche onderwerping. Opwekking tot het ware gevoel van eer, en schaamte, aanmoedigende belooningen, hebben derzelver plaats vervangen. De teedere jeugd vangt met een vrolijk hart de lessen van de lippen des onderwijzer op; eene oordeelkundige en geregelde afwisseling veraangenaamt het onderwijs, en houdt de jeugd in bestendige bezigheid. En, de geringste burger, de meest behoeftige inwoner zegent, met de volste overtuiging van zijn hart, het voorregt, zijn kroost genietet; hij zendt zijne vurige beden hemelwaarts en dankt den Algoede voor dien zegen.

Deze korte schets van den heilrijken en gezegenden invloed der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, is voor het grootste gedeelte ontleend van de redevoering, ter gelegenheid van hare vijf en twintigste algemeene vergadering, door haren toenmaligen Voorzitter *C. Wertz*, uitgesproken: en onze lezers zullen gereedelijk met ons erkennen, dat die heilzame invloed, wel verre verminderd te zijn, zich sedert dien tijd, al meer en meer onder de zoogenaamde volksklasse heeft doen gevoelen. Wij voor ons meenen niet beter te kunnen besluiten dan door de volgende eigene woorden van *C. Wertz*, in gemelde redevoering, tot de onze te maken:

„Heil U, edele Maatschappij! die uwen arbeid zulk eene Gode welgevallige en der menschheid zoo vereerende take hebt gewijd! Heil U, daar gij uwen arbeid met zegen ziet bekroond, en dien zegen hoe langs zoo meer, rondom u ziet verspreiden! De reeds volwassene, door uwen invloed, meer beschaafd en verlicht, zegent dankbaar uwe pogingen, en zelfs het opkomende geslacht van uwen behoeftigen natuur genoot brengt u, vrolijk en blijmoedig, het eenvoudige offer zijner gulle en ongeveinsde erkentenis!"

Aan de Redactie!

Wij kunnen ons niet onthouden eenige bijzonderheden mede te deelen omtrent de vertooning van het *Theatre of Varieties*. — Wat betreft het dansen op de koord, heeft aan het doel allezins beantwoord en zeggen niet te veel, wanneer wij deze troep, zoo niet boven, ten minste gelijk stellen met de voor eenigen tijd alhier geweest zijnde Heer Rolador. — De ligchamelijke kunstbewegingen zijn inderdaad de moeite overwaardig om gezien te worden, vooral wanneer Pailjas op eenen zeer hoogen houten kandelaar op deszelfs hoofd eenen geruimen tijd gaat staan en alzoo eet en drinkt. — De *Los Fantogine* of Mechanische Gedaanteverwisselingen, zijn, wat de Panoramische en Optische gezigten betreft, niet alleen betooverend, maar ook de gedaanteverwisselingen zelve zijn amuserend en voldoen in alle opzigten, hetzelve kan niet beschreven, maar moet aanschouwd worden om de fraaiheid en netheid te bewonderen. — Alles wordt afgewisseld door snaaksche grappen, uitgevoerd door den Heer Antoine, die wij tevens de eer moeten geven van bekwaam koorddanser.

De pracht der kleeding, de localiteit van het Gebouw, de geschikte zitplaatsen, de voldoende verlichting, alles is op zoodanige wijze ingerigt, dat niemand zich zal kunnen beklagen, integendeel vergenoegd zal zijn op eene hoogst aangename wijze, den avond te hebben doorgebragt.

Wij wenschen den Heer Villalave en bijhebbend Gezelschap, dat ook hij *die* goedkeuring en ondersteuning in eene Hollandsche Volkplanting zal ondervinden, welke hij in Engelsche en andere Kolonien heeft mogen genieten, en alzoo stof moge hebben om te kunnen zeggen, dat de Hollanders waarde weten te stellen *op al* wat Kunst en Nijverheid betreft.

De R . . . . .

Scheepstijdingen.

BINNENGEKOMEN.

Den 11den dezer, het Schip *Nederlander*, Kapt. C. Hoffker, van Nickerie; Passagiers: den Heer *W. Raed* met deszelfs Bediende en twee Negerslaven.

Den 12den, de Engelsche Schoener *John*, Kapt. G. Forbes, van Demerarij, laatst van Nickerie; Passagiers: de Heer *Nikolaas Schoon*, en een *Kanonier*.

UITGEKLAARD.

Den 10den, het Schip *Elisabeth*, Kapt. J. H. Brandt, naar Amsterdam; lading: 349 vaten Suiker en 9 balen schoone Katoen.

Den 11den, de Zweedsche Schoener *Duke of Skane*, Kapt. T. Dinzij, naar St. Eustatius.

Schepen in lading.

Naar Amsterdam:

Het Schip *de Nederlanden*, Kapt. C. Hofker. — Adres bij *L. D. J. van Bommel*.

Het Schip *Leonidas*, Kapt. B. M. Corbierre. — Adres bij *L. D. J. van Bommel*.

Het Schip *Sophia Maria*, Kapt. G. L. Ropeshoff. — Adres bij *L. D. J. van Bommel*. —

Het Schip *Catharina*, Kapt. K. M. Hillers. — Adres bij *H. P. van Mark*. — sluit 27 April.

Het Schip *Renske*, Kapt. J. J. Oltmans. — Adres bij *H. P. van Mark*.

Het Schip *Concordia*, Kapt. J. J. Dijks — Adres bij *Marcus Samson Jr.* —

Het Schip *Wilhelmina Frederica*, Kapt. J. H. Bodeman. Adres bij *F. Bothe*.

Het Schip *Astrea*, Kapt. J. A. de Lang. — Adres bij *J. L. Gellée*. — Sluit 15 Mei.

Naar Rotterdam:

Het Schip *de Hoop*, Kapt. L. Tennis. — Adres bij *van West en de Hart*.

Naar Middelburg.

Het Schip *de jonge Arie*, Kapt. L. Has. — Adres bij *Gebr. Reijne*. — Sluit 20 April.

Ter Drukkerij van FUCHS & Co.